

тощо) на невизначену кількість людей (слухачів, читачів, глядачів), пов'язаний зі схиланням їх до жорстокого поводження з тваринами. Такі заклики мають бути публічними.

Поширення матеріалів із закликами до жорстокого поводження з тваринами – розповсюдження таких матеріалів шляхом розсилання поштою, передачі через комп'ютерні мережі, розклеювання їх на стінах будинків, вітринах, підкидання у приміщення державних органів, установ, підприємств чи організацій тощо.

Отже, як ми бачимо, злочин який відноситься до першого виду (жорстоке поводження з тваринами) вважається закінченим з моменту настання наслідків (матеріальний склад), а другого, третього та четвертого видів (нацьковування тварин одна на одну чи інших тварин; публічні заклики до вчинення діянь, які мають ознаки жорстокого поводження з тваринами; поширення матеріалів із закликами до вчинення таких дій) – з моменту вчинення діяння (формальний склад).

Література

1. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / Д.С. Азаров, В.К. Грищук, А.В. Савченко та ін.; за заг. ред. О.М. Джужі, А.В. Савченка, В.В. Чернея. 2-ге вид., перероб і допов. Київ: Юрінком Інтер, 2018. 1104 с.

2. Сташис В.В. Преступления против личности в УССР и судебной практике. Харьков: Высшая школа, 1981. 216 с.

3. Про захист тварин від жорстокого поводження: Закон України від 21 лют. 2006 р. № 3447-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3447-15>.

4. Борейко В.Е. Этика и практика охраны биоразнообразия. URL: <http://ecoethics.ru/wp-content/uploads/2012/12/bioraznoobrazie.pdf>.

УДК 343.228(043.2)

Манько Я. О., студентка,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Сисоєва В. П., к.ю.н., доцент

НЕОБХІДНА ОБОРОНА ЯК ГАРАНТІЯ ПОЛОЖЕНЬ КОНСТИТУЦІЇ УКРАЇНИ ТА ПРОБЛЕМИ СУДОВОЇ ПРАКТИКИ У СПРАВАХ ПРО НЕОБХІДНУ ОБОРОНУ

Протидія та боротьба зі злочинністю є важливим завданням не тільки поліції, прокуратури, суду чи інших державних органів, а й обов'язок усіх громадян. Тільки завдяки спільним зусиллям кожного з нас ми можемо забезпечити виконання такого завдання, як підтримання правопорядку та зниження рівня злочинності в державі. Одним із елементів боротьби зі злочинністю є інститут необхідної оборони, який є важливою гарантією

реалізації конституційних положень про непорушність прав та свобод людини і громадянина, про невід'ємність права кожної людини на життя, про недоторканність її житла і майна, а також забезпечує умови для захисту громадських і державних інтересів.

Законодавець визначає необхідну оборону як дії, вчинені з метою захисту охоронюваних законом прав та інтересів особи, яка захищається, або іншої особи, а також суспільні інтереси та інтереси держави від суспільно небезпечного посягання шляхом заподіяння тому, хто посягає, шкоди, необхідної і достатньої в даній обстановці для негайного відвернення чи припинення, якщо при цьому не було допущено перевищення меж необхідної оборони [1].

Теорія кримінального права, базуючись на законі й практиці його застосування судами, визначила певні ознаки такого явища як необхідна оборона. Відповідно до ст. 36 Кримінального кодексу (далі – КК) України обов'язковими ознаками необхідної оборони є мета оборони, спрямованість заподіяння шкоди, характер дій того, хто захищається, своєчасність оборони, співрозмірність оборони. Однією з умов для звільнення особи від відповідальності при необхідній обороні є відсутність ексцесу оборони, тобто перевищення меж необхідної оборони. Відповідно до ч. 3 ст. 36 КК України перевищення меж необхідної оборони визнається умисне заподіяння тому, хто посягає, тяжкої шкоди, яка явно не відповідає небезпечності посягання або обстановці захисту: смерті або тяжкого тілесного ушкодження (ст.ст. 118, 124 КК України). За нанесення іншої шкоди кримінальна відповідальність не настає.

Відповідно до Постанови Пленуму Верховного Суду України № 1 від 26.04.2002 р. «Про судову практику у справах про необхідну оборону», щоб установити наявність або відсутність ознак перевищення меж необхідної оборони, суди повинні враховувати не лише відповідність чи невідповідність знярядь захисту і нападу, а й характер небезпеки, що загрожувала особі, яка захищалась, та обставини, що могли вплинути на реальне співвідношення сил, зокрема: місце і час нападу, його раптовість, неготовність до його відбиття, кількість нападників і тих, хто захищався, їхні фізичні дані (вік, стать, стан здоров'я) та інші обставини [2].

Одним із таких прикладів неповного та неправильного розгляду справи про необхідну оборону стала справа громадянина І., якого було засуджено за ст. 118 КК України за умисне вбивство при перевищення меж необхідної оборони. Згідно з матеріалами справи засуджений, перебуваючи за місцем свого проживання, вчинив умисне вбивство при перевищенні меж необхідної оборони, а саме, захищаючись від незаконного проникнення у його житло та нападу з боку двох осіб, наніс одному з нападників кухонним ножом один удар у груди у результаті чого потерпілий того ж вечора помер у лікарні.

Частина 5 ст. 36 КК України визначає вичерпний перелік обставин, за

яких стан необхідної оборони настає безумовно. Такими обставинами є напад озброєної особи або нападу групи осіб, а також для відвернення протиправного насильницького вторгнення у житло чи інше приміщення, незалежно від тяжкості шкоди, яку заподіяно тому, хто посягає.

У вищевказаній справі ухвалою апеляційного суду вирок залишено без змін. Захисником засудженого на таке рішення було подано касаційну скаргу, у якій останній просить закрити кримінальне провадження стосовно засудженого у зв'язку із тим, що він діяв у стані необхідної оборони, а тому в силу ч. 5 ст. 36 КК України не підлягає кримінальній відповідальності. І тільки на стадії касаційного розгляду суд, переглядаючи справу, касаційну скаргу задовольнив та виправдав засудженого. Тобто, закон передбачає винятки із загального правила про те, що при необхідній обороні особа, що захищається, повинна додержуватися визначеної межі, завдаючи шкоду тому, хто посягає.

Узагальнюючи вищесказане, можна зауважити, хоч право на необхідну оборону і є абсолютним, природним, невідчужуваним правом кожної людини, слід пам'ятати про випадки, коли це право не врятує від відповідальності за вчинений злочин. Таке явище, як необхідна оборона, а також її перевищення, є неповністю дослідженим та дискусійним питанням в кримінально-правовій системі. Більш глибоке дослідження цього питання стане важливим кроком вперед у напрямку до покращення кримінально-правової системи в цілому. В майбутньому це вплине на коректність розгляду справ суддями та зменшить кількість несправедливо винесених вироків.

Література

1. Кримінальний кодекс України: Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (дата звернення 10.04.2020).

2. Про судову практику у справах про необхідну оборону: Постанова Пленуму Верховного Суду України № 1 від 26 квіт. 2002 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0001700-02> (дата звернення 10.04.2020).

УДК 343.21(043.2)

Момотюк В.О., студентка,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Семчук Н.О., к.ю.н.

ПОНЯТТЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ У ДОКТРИНІ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА

Кримінальна відповідальність є одним із фундаментальних інститутів кримінального права. Здійснення особою суспільно небезпечного діяння спричиняє шкоду найбільш суттєвим соціальним інтересам,